

Försäljning av handelsgödselmedel 2000/01

Inledning

Försäljningen av handelsgödselmedel sammanställs årligen vid Statens jordbruksverk, liksom beräkningar av jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader för handelsgödsel. Försäljningen av ton vara och dess växtnäringsinnehåll har erhållits via enkät till de företag som registrerats som avgiftsskyldiga hos skattemyndigheten.

Tabeller och diagram;

Diagram 1	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet vara
Diagram 2	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet växtnäringsämne
Diagram 3	Jordbrukets beräknade kostnader för handelsgödsel
Tabell 1	Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter, uttryckt i kvantitet vara, ton
Tabell 2	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet renväxtnäring, mkg
Tabell 3	Jordbrukets och trädgårdsnäringens beräknade kostnader för handelsgödsel, mkr
Tabell 4	Prisutvecklingen på handelsgödselmedel

Resultat

Under 2000/01, dvs. 1 juli 2000 - 30 juni 2001, uppgick försäljningen till 975 miljoner kg handelsgödsel, en ökning med 2 procent jämfört med föregående år. Försäljningen av kväve och svavel ökade med 4 resp 7 %, medan försäljningen av fosfor minskade med 3 %. För kalium noteras endast en obetydlig minskning av försäljningen. Den största ökningen av kväveförsäljningen har skett i Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Tillförseln av tungmetallen kadmium har stadigt minskat och uppgick under senaste växtodlingsåret till 175 kg, vilket är endast en tredjedel av tillförseln under mitten av 1990-talet. Huvudorsaken är att kadmiumhalten i fosforgödselmedel minskat.

Prisförhållandena mellan kväve och odlade produkter utvecklades mellan 1999/00 och 2000/01 på ett sådant sätt att givorna per ha borde ha minskat. Under 2000/01 minskade dessutom spannmålsarealen med 50 000 ha, utan att denna odling ersattes av någon kvävekrävande gröda, vilket också borde ha lett till minskad kväveanvändning. Priserna på kväve i handelsgödsel ökade kraftigt under 2000/01. Detta samt den brist på kväve som rådde hösten 1999, kan ha resulterat i en hamstring vid jordbruksföretagen under hösten 2000. Förändringar i lagersituationen på gårdarna beaktas inte i statistiken och en uppkommen hamstring visar sig alltså inte förrän man har tillgång till försäljningen för innevarande år, dvs. 2001/02.

De skärpta kraven på proteinhalt vid intervention inom EU bedöms ha ökat kvävegivorna på en betydande del av höstvetearealen. I Sydsverige höjdes de regionala kväverekommendationerna till malkorn mellan år 2000 och 2001.

Djurhållningen har minskat under senare år, vilket är särskilt märkbart i svinproduktionen. Minskat antal djur innebär mindre stallgödsel, vilket i sin tur behöver kompenseras av handelsgödsel.

Sett över en längre tidsperiod har skördarna ökat i växtodlingen, vilket leder till ökat kvävebehov. Kortsiktigt har denna utveckling mindre betydelse för användningen av kväve.

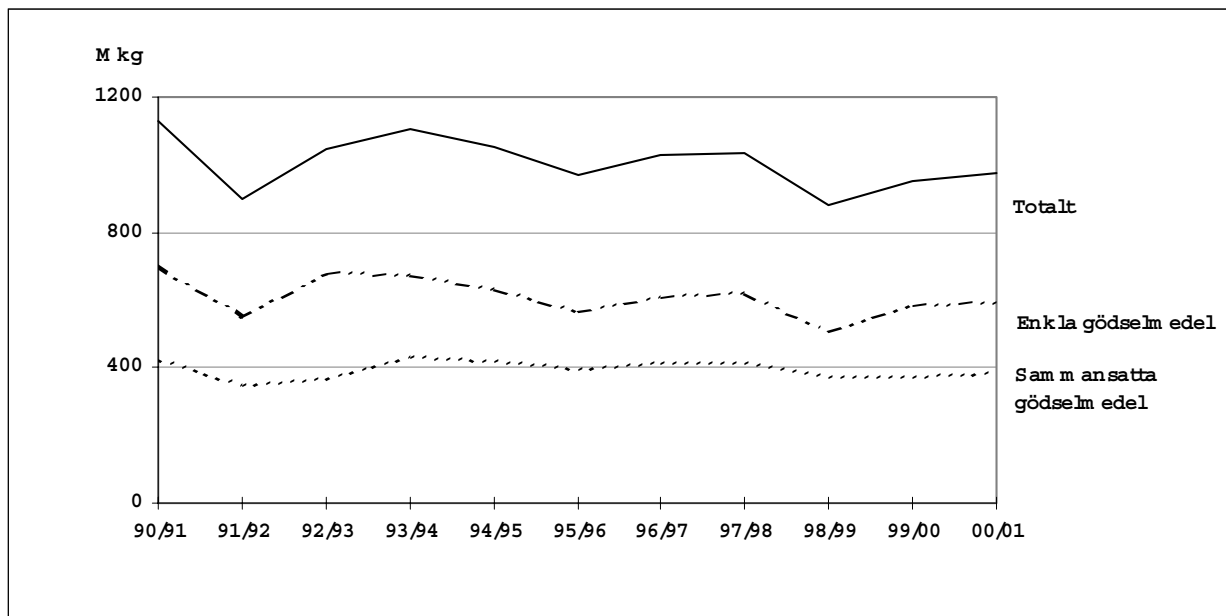
Jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader för handelsgödsel uppgick till 2 230 miljoner kr, en ökning med 30 procent jämfört med föregående år.

Kvantitet vara

Försäljningen av handelsgödsel under 2000/01 uttryckt i kvantitet vara uppgick till 975 mkg, vilket framgår av diagram 1 samt tabell 1. Totalt ökade försäljningen med 2 procent eller med ca 21 mkg jämfört med föregående års försäljning.

Av den totala försäljningen bestod 61 procent av enkla kväve-, fosfor-, kalium- och svavelgödselmedel (N, P, K resp S) och 39 procent av sammansatta gödselmedel av typ NP, NK, PK och NPK. Försäljningen av enkla gödselmedel har beräknats till 592 mkg, en ökning med 1,5 procent. Sammansatta gödselmedel ökade med 3 procent och uppgick till 383 mkg.

Diagram 1. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet vara

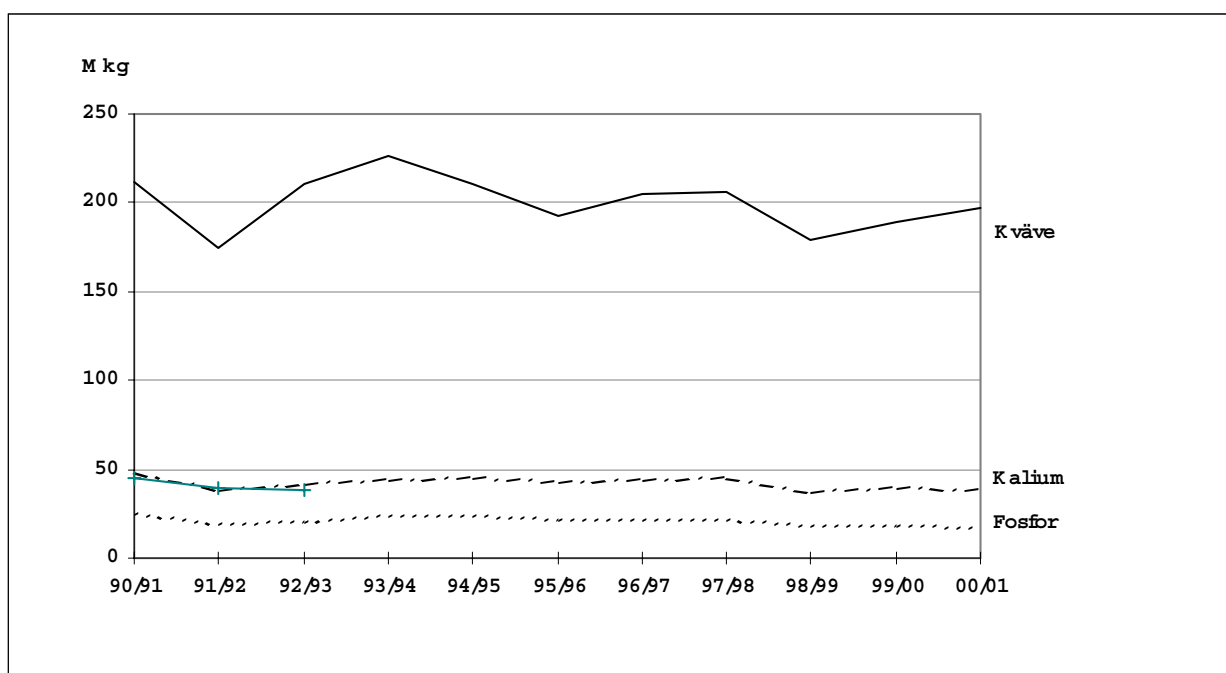

Kvantitet växtnäring

Försäljningen av handelsgödselmedel uttryckt i kvantitet växtnäringssämne uppgick, som framgår av diagram 2 och tabell 2, år 2000/01 till 197 mkg kväve (N), 17 mkg fosfor (P), 39 mkg kalium (K) och 24 mkg svavel (S). I produkterna som innehåller fosfor ingick sammanlagt 175 kg kadmium.

Jämfört med 2000/01 ökade försäljningen av kväve omräknad till ren växtnäring med 7,5 mkg, en ökning med 4 procent. Försäljningen av fosfor minskade med 3 procent medan försäljningen av svavel ökade med 7 procent. För kalium var försäljningen i stort sett oförändrad.

Diagram 2. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet växtnäringssämne

Prisutvecklingen

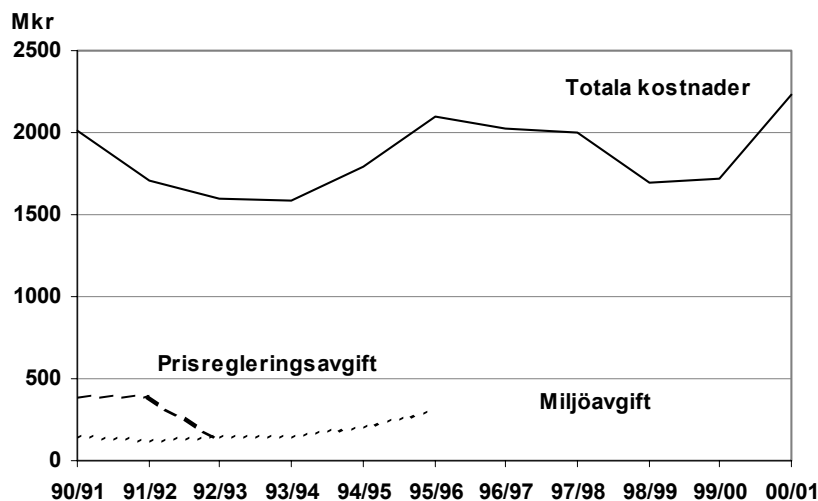
I jordbrukets produktionsmedelsprisindex, PM-index, som beräknas av Jordbruksverket, ingår en delindexserie för handelsgödsel som återspeglar den rena prisutvecklingen vid oförändrat försäljningsmönster. Effekten av förändrade relationer mellan olika slag av handelsgödsel påverkas således inte denna prisindexserie. Från och med januari 1995 ingår även jordförbättringsmedel i denna delindexserie. Detta påverkar dock indexserien endast marginellt. Som framgår av tabell 4 ökade enligt denna indexserie priserna under 2000/01 med 19 procent jämfört med året innan.

Jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader

För 2000/01 beräknas jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader för handelsgödsel till 2 230 mkr (diagram 3), vilket innebar en ökning med 509 mkr, eller 30 procent (se tabell 3).

För att beräkna jordbrukets kostnader för handelsgödsel uppskattas ett genomsnittspris för varje vara. Pris enligt återförsäljarprislista har använts med tillägg av skillnaden i genomsnitt mellan fabrikspris för säckad vara och det pris jordbrukaren får betala.

Diagram 3. Jordbrukets beräknade kostnader för handelsgödsel

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

Enkla gödselmedel	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Kvävegödselmedel							
Kalksalpeter, N 15,5	271 741	240 257	280 486	287 062	228 886	286 217	266 675
Chilesalpeter, N 16	1 144	1 174	1 504	1 393	1 197	952	919
Na-salpeter/Probeta, N 20	18 562	19 010	18 177	13 254	11 681	10 706	10 386
Ammonsulfat, N 21		2 495	1 086	1 019	1 269	591	7 852
ASN, N 26	20 007	40 147	26 410	12 550	8 958	7 083	4 148
Kalkammonsalpeter/Axan, N 26/27/28	182 486	158 613	175 558	209 463	166 077	205 869	235 495
Ammoniumnitrat N 34	104 473	86 616	90 024	78 944	76 318	55 011	51 224
Urea, N 46	1 955	1 474	1 104	889	745	655	553
Kvävelösning, N 25/30	11 193	5 949	4 399	2 631	3 111	3 772	2 036
Flytande ammoniak		198	230	142	178	116	137
Diverse sorter	3 010	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾
S:a kvävegödselmedel	614 571	555 933	598 978	607 347	498 420	570 972	579 425
Fosforgödselmedel							
Superfosfat, P 20	6 963	4 167	4 080	4 048	2 920	2 497	2 599
P 9							
Diverse sorter		¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾
S:a fosforgödselmedel	6 963	4 167	4 080	4 048	2 920	2 497	2 599
Kaliumgödselmedel							
Kaliumklorid, K 50	2 765	1 803	1 560	3 146	2 236	2 504	2 621
Kalisalt, K 45			837				
Kaliumsulfat, K 42			675	640	542	692	691
Kalimagnesia, K 25	4 594	687	5 045	4 649	5 058	5 426	5 917
Kalimagnesia, K 23,2	408	5 503					
Diverse sorter	554	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾
S:a kaliumgödselmedel	8 321	7 993	8 117	8 435	7 836	8 622	9 229
Svavelgödselmedel							
S 12/13			264	270	181	173	155
S 20/21			166	232	353	642	451
S:a Svavelgödselmedel			430	502	534	815	606
S:a enkla gödselmedel	629 855	568 093	611 605	620 332	509 710	582 906	591 859

¹ Fr.o.m. 1995/96 har sorter med liten Försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringssinnehåll.

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

Sammansatta gödselmedel	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
NP-gödsel							
NP 27-5+S				30 287	23 248	16 055	15 885
NP 27-3	4 323	5 452	2 503				
NP 26-6	40 133	24 897	8 340				
NP 25-5+S			23 531				
NP 26-4	4 170	19 562	22 340	20 209	29 794	24 929	24 112
NP 23-7							1 057
NP 18-20		918	872		1 218	602	477
NP 18-1		2 693	2 475	1 829	1 445	1 377	946
NP 12-23	2 561	2 905	2 087	4 348	1 312	2 228	2 053
NP 0,8-0,4, övrigt			1 511				
Diverse sorter	2 530	1)	1)	1)	1)	1)	1)
S:a NP-gödsel	53 717	56 427	63 659	56 673	57 017	45 191	44 530
PK-gödsel							
PK 13-13	19 030	15 096	18 805	17 872	10 335	11 832	11 612
PK 11-21	30 410	28 773	25 968	24 071	16 633	16 693	12 511
PK 8-26							
PK 7-21, Cu							
PK 7-25	11 659	12 762	12 588	12 680	8 890	7 623	5 995
PK 6-15							1 001
PK 5-25	2 124	5 896	3 083	2 662	1 870	1 590	665
PK 5-17							1 255
PK 4-27	803			2 188	483	1 397	419
PK 4-21	1 972						
Diverse sorter	345	1)	1)	1)	1)	1)	1)
S:a PK-gödsel	66 343	62 567	60 444	59 473	38 211	39 135	33 458
NK-gödsel							
NK 32-4							2 412
NK 22-11	3 124	2 049	796				
NK 21-11							
NK 20-15	9 676	7 158	7 479	8 974	7 545	8 843	7 033
NK 20-14							
NK 19-16		2 044	2 137				
NK 18-12						677	610
NK 15-8	201	676	961	707	782	1 077	1 560
NK 14-39		1 066	1 020				
NK 13-38	568			1 026	933	1 264	848
NK 5-7							7 734
Diverse sorter	1 121	1)	1)	1)	1)	1)	1)
S:a NK-gödsel	14 690	12 993	12 393	10 707	9 260	11 860	20 197

1 Fr.o.m. 1995/96 har sorter med liten Försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringssinnehåll.

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
NPK-gödsel							
NPK 25-3-5						19 539	25 511
NPK 24-4-5		7 179	15 268	15 862	16 199	10 352	8 850
NPK 24-4-6							
NPK 22-5-9	8 635						
NPK 22-4-9	4 476	13 041	11 725	17 742	16 796	17 104	20 605
NPK 21-4-10							
NPK 21-4-7			25 089	34 764	41 031	27 230	34 366
NPK 21-3-10	1 465	11 940	39 000	40 559	39 266	44 062	55 063
NPK 21-3-8							2 500
NPK 20-6-8							1 166
NPK 20-4-8	101 404	98 615	70 437	68 164	57 318	62 568	44 401
NPK 20-3-5	62 527	41 421	21 995	13 609	11 727	3 106	2 064
NPK 20-2-5	828	1 959	1 516	1 891	1 704	2 218	2 248
NPK 18-6-12	17 903	11 423	6 142				
NPK 18-4-10, mikro	5 742	5 877	3 691	3 800			
NPK 18-3-12	3 078	4 802	4 794	5 921	6 809	7 395	6 767
NPK 17-7-14	10 797	6 656	4 767	4 165	1 976	2 422	1 858
NPK 17-6-10							1 606
NPK 17-4-13			26 121	31 594	26 374	22 989	21 320
NPK 17-4-12	20 209	19 624	5 002				
NPK 17-2-5			1 656	2 007	1 950	1 429	
NPK 16-5-12	1 291						
NPK 16-4-7				8 677	12 560	11 588	3 463
NPK 15-4-7							9 633
NPK 15-3-23				2 264			
NPK 13-6-17	3 695	4 266	904				
NPK 13-2-8, trädgårdsgödsel			1 207	1 788			1 949
NPK 12-5-14, mikro	4 421	4 165	4 478	3 810		3 720	3 901
NPK 12-4-17, mikro		1 581	1 496	2 217	3 266	2 756	2 945
NPK 12-4-16			1 032				
NPK 11-5-18, mikro	10 548	10 399	10 563	13 097	11 925	12 950	13 387
NPK 11-5-17, mikro	2 734	2 617	2 826				
NPK 11-5-16, mikro	968	1 399	1 161				
NPK 11-2-7/11-2-8					1 874	2 042	
NPK 10-5-6						5 019	5 186
NPK 8-7-16, mikro	6 257	4 662	5 331	5 410	3 989	2 223	1 673
NPK 8-6-19, mikro				1 973			
NPK 8-6-17, mikro	2 507	2 598	1 821				
NPK 8-6-16, mikro	2 689	2 744					
NPK 8-5-19			5 963	4 447	8 228	12 028	12 499
NPK 8-2-5							1 807
NPK 5-6-17, mikro	5 030	4 680	2 513	2 788	1 765		
NPK 6-5-6	5 328	1 823	3 615	2 272	2 871	2 124	
NPK 2-1-2		3 144					
Diverse sorter	3 902	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾	¹⁾
S:a NPK-gödsel	286 434	266 615	280 113	288 821	267 628	274 864	284 768
S:a sammansatta gödselmedel	421 184	398 562	416 609	415 674	372 116	371 051	382 953
S:a gödselmedel totalt	1 051 039	966 655	1 028 214	1 036 006	881 826	953 957	974 812

¹ Fr.om. 1995/96 har sorter med liten Försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringssinnehåll.

Tabell 2. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet ren växtnäring, mkg

	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Enkla gödselmedel							
Kväve (N)	142,8	127,8	134,9	135,6	112,8	124,2	128,6
Fosfor (P)	1,4	0,8	0,8	0,8	0,6	0,5	0,5
Kalium (K)	2,9	2,6	2,7	3,2	2,7	3,1	3,4
Svavel (S)			9,6	9,2	7,5	9,4	10,6
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödsel							
Kväve (N)	13,5	14,0	15,9	14,3	14,6	11,4	11,3
Fosfor (P)	3,5	3,3	3,3	3,3	2,9	2,5	2,4
Svavel (S)			1,8	1,7	1,8	1,5	1,5
PK-gödsel							
Fosfor (P)	6,9	6,3	6,1	6,2	3,9	4,1	3,5
Kalium (K)	13,0	12,6	12,0	11,4	7,6	7,6	6,3
Svavel (S)			1,7	1,4	1,0	1,1	0,9
NK-gödsel							
Kväve (N)	2,9	2,5	2,3	2,0	1,7	2,2	3,0
Kalium (K)	2,3	2,1	2,0	1,8	1,5	1,9	2,1
Svavel (S)			0,1	0,0	0,7	0,1	0,1
NPK-gödsel							
Kväve (N)	51,1	48,0	51,5	53,7	50,1	51,6	54,0
Fosfor (P)	12,2	10,9	11,2	11,4	10,4	10,6	10,7
Kalium (K)	26,9	25,1	27,5	28,1	25,4	26,3	27,0
Svavel (S)			10,0	10,4	9,7	10,3	10,7
S:a sammansatta gödselmedel							
Kväve (N)	67,4	64,5	69,7	70,0	66,4	65,2	68,3
Fosfor (P)	22,5	20,6	20,7	20,8	17,2	17,1	16,6
Kalium (K)	42,1	39,8	41,6	41,3	34,5	35,7	35,4
Svavel (S)			13,6	13,5	13,2	12,9	13,2
S:a gödselmedel							
Kväve (N)	210,2	192,3	204,6	205,6	179,2	189,4	196,9
Fosfor (P)	23,9	21,3	21,5	21,7	17,8	17,6	17,1
<i>kg kadmium</i>		506,0	333,0	334,0	216,0	174,0	175,0
Kalium (K)	45,0	42,4	44,2	44,5	37,3	38,9	38,8
Svavelinnehåll (S) ¹		18,6	23,3	22,7	20,7	22,4	23,8

¹ Avser både svavelinnehållet i mineralgödselmedlen och ren svavelgödselmedel.

Tabell 3. Jordbrukets och trädgårdsnäringens beräknade kostnader för handelsgödsel, mkr

	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Enkla gödselmedel							
Kvävegödselmedel (N)	944,3	1 089,1	1 060,8	1 029,3	824,7	862,8	1 131,3
Fosforgödselmedel (P)	15,4	10,1	8,7	9,0	6,8	5,8	6,6
Kaliumgödselmedel (K)	17,9	18,5	18,7	19,5	19,1	21,2	23,8
Svavelgödselmedel (S)			0,8	1,2	1,2	1,9	1,4
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödselmedel	123,4	141,8	151,0	135,3	135,9	95,0	108,7
PK-gödselmedel	131,7	139,7	117,2	117,3	78,0	77,9	77,1
NK-gödselmedel	31,0	32,1	28,8	24,7	21,3	32,2	38,4
NPK-gödselmedel	618,7	670,0	638,1	662,0	612,7	623,4	842,1
Totalt	1 882,4	2 101,3	2 024,1	1 998,3	1 699,7	1 720,1	2 229,5

Tabell 4. Kostnader och prisutvecklingen på handelsgödselmedel

År	Jordbrukets kostnader, mkr	Jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader, mkr	Prisförändring, % ¹	Därav handelsgödselavgifter, mkr	
				Prisregleringsavgift	Miljöavgift
1989/90	2 142	2 255	- 1	336	154
1990/91	2 008	2 114	+ 10	396	145
1991/92	1 708	1 798	+ 4	391	118
1992/93	1 593	1 677	- 21	² 125	141
1993/94	1 584	1 667	- 5	-	142
1994/95	1 788	1 882	+ 18	-	206
1995/96	-	2 101	+ 14	-	-
1996/97	-	2 024	- 5	-	-
1997/98	-	1 998	- 2	-	-
1998/99	-	1 699	- 3	-	-
1999/00	-	1 720	- 6	-	-
2000/01	-	2 230	+ 19	-	-

¹ Medelpris under gödselåret jämfört med föregående gödselår för handelsgödsel och kalk enligt delindex i PM-index. Fr. o. m. januari 1995 delindex för handelsgödsel och jordförbättringsmedel.

² Prisregleringsavgiften på handelsgödselmedel upphörde fr.o.m den 1 december 1992.